

Kommunal- og regionaldepartementet

Fylkesmannen har innenfor Kommunal- og regionaldepartementets område ansvar for:

- Samordning av forholdet mellom regional statsforvaltning og kommunene. Bidra til arbeidet med fylkesplanen
- Tilsyn og kontroll av kommunenes budsjett
- Veiledning og oppfølging av kommunens økonomiforvaltning
- Informasjon til kommunene om kommuneproposisjonen og statsbudsjettet
- Tilrettelegge for god kvalitet i innrapporteringen av KOSTRA-data og for at kommunene er aktive brukere av KOSTRA
- Fordeling av skjønnsmidler til kommunene
- Bidra til omstilling og fornying i kommunene, samt erfaringsutveksling knyttet til dette
- Samordning av statlig tilsyn rettet mot kommunesektoren
- Behandling av klagesaker etter plan- og bygningsloven, oreigningsloven, lov om kommunal forkjøpsrett og eierseksjonsloven
- Veilede om kommunalrett og valglovgivningen. Oppgaver etter valgloven og inndelingsloven
- Foreta lovlighetskontroll etter kommuneloven av kommunale avgjørelser etter klage eller av eget tiltak
- Behandling av klager over kommunale og fylkeskommunale vedtak om dokumentinnsyn
- Utrede og gi tilråding i alle saker som sendes til departementet for avgjørelse

RESULTATOMRÅDE 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

Kommunesektoren har en sentral plass i forvaltningen i Norge. Generelt kan det sies at det er viktig at fylkesmannen medvirker til å synliggjøre kommunenes plass i styringssystemet og spre kunnskap om måloppnåelse i kommunesektoren.

Målet med kommunerettet samordning er å skape større grad av helhet i den statlige styringen av kommunene. Departementet har ikke pålagt fylkesmannen spesielle metoder for hvordan arbeidet med kommunerettet samordning skal foregå. Et viktig utgangspunkt bør imidlertid være at det i fylkesmannsembetet er etablert en enhetlig forståelse av hvordan samordningsoppgaven skal løses.

Konsultasjonsordningen mellom staten og kommunesektoren er en etablert arena for dialog om økonomiske rammer og virkemiddelbruk i reformer og enkeltsaker med konsekvenser for kommunesektoren. "Fellesdokumentet 2008" gir en oversikt over endringer og styringssignaler i saker av betydning for kommunesektoren. I flere av de bilaterale avtalene som er inngått mellom staten og kommunesektoren ligger det forventninger om samarbeid og samordning mellom KS

regionalt og fylkesmannsembetene. Det forventes at fylkesmannsembetene gir råd og veiledning til kommunene for å bygge opp om målsettingen i enkelte av avtalene.

Oppdrag

- Ivareta et tverrsektorielt samordningsansvar i forholdet mellom regional statsforvaltning og kommunene.
- Bidra til at den statlige styringen utøves på en måte som synliggjør det lokale handlingsrommet og gir lokaldemokratiet et meningsfullt spillerom for å ta selvstendige beslutninger.
- Bidra i arbeidet med å påse at summen av statlige pålegg og styringsaktivitet ikke medfører kostnader som overskrider kommunenes økonomiske ressurser.
- Se til at den løpende statlige styringen skjer i samsvar med eksisterende lovgivning.
- Spre kunnskap om måloppnåelse i kommunesektoren, blant annet gjennom bruk av KOSTRA-tall.
- Bidra til å formidle tilbakemeldinger fra kommunesektoren til departementene.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

Bakgrunnsinformasjon

- [H-2143 Retningslinjer for fylkesmannens samordning av statlig styring av kommunesektoren](#)
- [Rundskriv H-2113 Veileder om forventningsbrevmetoden](#)
- Forventningsbrev for 2009: Oversikt over nye og endrede statlige styringssignaler rettet mot kommunene, basert på vedtak i 2008. (Vil bli lagt ut senere)
- [KRDs nettsider om konsultasjonsordningen \(Fellesdokumentet 2008, bilaterale avtaler mellom staten og kommunesektoren v/KS mv\).](#)

Arbeidsbeskrivelse

Fylkesmannen skal arbeide med tiltak for å skape en helhetlig samordning av statlige styringssignaler. Dette innebærer blant annet å finne arbeidsformer som inkluderer kommunenes politiske og administrative ledelse i styringsdialogen. Departementet viser også til muligheten fylkesmannen har til å sende alle kommuner i fylket et forventningsbrev, jf. veileder om forventningsbrevmetoden.

Resultatkrav

- Fylkesmannen skal samordne regionale statsetater med utgangspunkt i departementets retningslinjer for fylkesmannens samordningsfunksjon i forhold til kommunerettet styring (H-2143). Samordningen skal være planmessig og gjennomføres etter et konkret opplegg.

Rapportering

Fylkesmannen skal i årsrapporten gi en beskrivelse av embedets samordningsarbeid. Dette omfatter både hvordan arbeidet har vært organisert og gjennomført. Av beskrivelsen skal det gå fram hvilke av

samordningstiltakene og/eller -metodene som har fungert tilfredsstillende, og hvilke som eventuelt ikke har gitt de tilsiktede resultater.

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

- Arbeidet med omstilling i kommunene vil blant annet bestå i å bidra til å skape en sterkere kultur for fornying, samt en bedre forståelse i embetene for omstillingsbehovet i kommunene. Formålet med fylkesmannens innsats i fornyingsarbeidet er å bidra til et styrket lokaldemokrati, bedre ressursbruk og høyere kvalitet på kommunale tjenester.

Oppdrag

- Stimulere til omstillings- og utviklingsarbeid i kommunene for å sette kommunene i bedre stand til å yte gode tjenester på en effektiv måte.
- Legge til rette for erfaringsutveksling.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

- [St.prp. nr. 67 \(2006- 2007\) Om lokaldemokrati, velferd og økonomi i kommunesektoren 2008 \(kommuneproposisjonen\)](#)
- [Bilaterale samarbeidsavtaler mellom staten og KS](#)

Arbeidsbeskrivelse

Fylkesmannen skal bidra i tilrettelegging for omstillingsarbeid i fylkets kommuner. Fylkesmennene kan stimulere til utvikling i kommunene gjennom bruk av skjønnsmidler, se også punkt 62.2. Fylkesmannen bør gjøre kommunene kjent med mulighetene som finnes for omstilling og fornying. En viktig oppgave vil derfor være å bidra til nettverksbygging og erfaringsoverføring mellom kommuner. Departementet ønsker at fylkesmennene, i sin oppfølging av fornyingsprosjektene som støttes med skjønnsmidler, skal formidle resultatene fra prosjektene og legge opp til erfaringsutveksling mellom kommunene. For å sikre en bevisst pengebruk bør fylkesmannen foreta en kort evaluering av prosjektene i etterkant.

Fylkesmannens arbeid med omstilling og fornying i kommunene må sees i sammenheng med embetets samordningsfunksjon og arbeidet med kommuneøkonomi mer generelt. Embetet bør utnytte kunnskapen fra sitt ordinære veilednings- og tilsynsarbeid i en utvidet veiledningsfunksjon knyttet til fornyingsarbeidet. Fylkesmannen bør legge vekt på at arbeidet og kontakten baseres på dialog.

Kvalitetskommuneprogrammet er en viktig satsing for departementet i perioden 2007-2009. Målet er å øke kvaliteten i det kommunale tjenestetilbudet innenfor oppvekst- og pleie- og omsorgssektoren,

gjennom et konstruktivt trepartssamarbeid mellom de folkevalgte, lederne og de tilsatte slik at innbyggerne merker en bedring. Særskilte mål for programmet er å redusere sykefraværet og øke kvaliteten i møte med innbyggerne. Kommunene som er tatt opp i programmet skal arbeide med lokale prosjekt og i nettverk med andre kommuner. Erfaringsutveksling er viktig stikkord. Fylkesmannen bør bruke sin kompetanse og prosjektskjønnmidler for å understøtte arbeidet lokalt og i fylket. Av hensyn til det lokale arbeidet er det viktig at fylkesmennene er kjent med kommunene sitt arbeid knyttet til Kvalitetskommuneprogrammet i det enkelte fylket.

Rapportering

- Embetene skal i årsrapporten gi en omtale av sitt arbeid med omstilling og fornying i kommunene herunder ev. tiltak knyttet til Kvalitetskommuneprogrammet. Dette omfatter både hvordan arbeidet har vært organisert og gjennomført. Av beskrivelsen skal det gå fram hvilke av tiltakene og/eller -metodene som har fungert tilfredsstillende, og hvilke som eventuelt ikke har gitt de tilsiktede resultater.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Oppdrag

- Fylkesmannen skal samordne praktiske sider og bruk av reaksjoner ved statlig tilsyn rettet mot kommunen eller fylkeskommunen.
- Fylkesmennene skal ha et system for å håndtere varsel om pålegg fra andre tilsynsetater.
- Fylkesmannen skal i de sakene der loven krever det, gjennomføre og lede samordningsdialogen mellom statlige tilsynsetater og kommunen eller fylkeskommunen.
- For å løse samordningsoppgaven må Fylkesmannen arbeide med å videreutvikle en god metodikk og gode rutiner for samordningen, både internt i embetet og mot andre tilsynsorganer. Dette krever blant annet at embetet har en aktiv dialog med andre tilsynsorganer om deres tilsynsplaner.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510)

Bakgrunnsinformasjon

- [Kommuneloven kapittel 10A](#)
- [Rundskriv H-03/07](#)
- [Ot.prp. nr. 97 \(2005-2006\) Statleg tilsyn med kommunesektoren](#)
- [NOU 2004:17 Statlig tilsyn med kommunesektoren](#)
- [Nettverket for tilsynssamordning \(fm-nett\)](#)

Resultatkrav

- Fylkesmannen skal legge prosessreglene i kommuneloven kapittel 10 A til grunn i sin tilsynsvirksomhet.
- Fylkesmannen skal sørge for samordning av statlig tilsynsvirksomhet overfor kommunene i fylket og fylkeskommunen.

Rapportering

Fylkesmannen skal i årsrapporten gi en beskrivelse av sine tiltak for samordning av statlig tilsyn i fylket. Av beskrivelsen skal det gå fram hvilke av samordningstiltakene og/eller -metodene som har fungert tilfredsstillende, og hvilke som eventuelt ikke har gitt de tilsiktede resultater.

RESULTATOMRÅDE 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Oppdrag

- Orienter departementet når enkeltkommuner skal meldes inn eller ut av register for betinget godkjenning og kontroll (ROBEK).
- Lovlighetskontroll av budsjettvedtak og godkjenne låneopptak for kommuner og interkommunale samarbeid oppført i ROBEK.
- Godkjenne vedtak om kommunale garantier over kr 500 000.
- Behandle lovlighetsklager etter kommuneloven § 59 vedrørende kommunelovens kapittel 8 og 9 fra et mindretall i kommunestyret, iverksette eventuell lovlighetskontroll av eget tiltak.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

Bakgrunnsinformasjon

- [Kommuneloven kapittel 8 og 9](#)
- [Ot.prp. nr. 53 \(2007-2008\) Om lov om endringer i kommuneloven \(forlengelse av inndekningsperioden av underskudd\)](#)
- [Kgl.res. av 18. desember 1992](#), jf. [rundskriv H-8/01](#), [rundskriv H-6/95](#) [Brev av 23.10.00 og 10.05.02 fra KRD om ROBEK](#)
- [Departementets skjema ved inn- og utmelding av ROBEK](#)
- Ot.prp. nr. 43 (1999-2000)
- [Lov om interkommunale selskaper](#)

Resultatkrav

- Fylkesmannen skal forvalte kommunelovens økonomibestemmelser overfor kommunene.

Rapportering

- Fylkesmennene skal rapportere om behandling av årsbudsjett, kommunale låneopptak, økonomiplaner og godkjenning av kommunale garantier for kommunene og interkommunale selskaper i årsrapporten.

62.2 Økonomiforvaltning – veiledning

Oppdrag

- Veilede kommuner i økonomisk planlegging, forvaltning og regelverk på økonomi-, rapportering og planleggingsområdet.
- Ha særlig oppfølging av kommuner i økonomisk ubalanse.
- Følge opp og veilede kommuner som er oppført i ROBEK, og herunder påse at det lages en forpliktende plan.
- Sette seg inn i ny finansforskrift og følge opp at kommunene tilpasser seg denne.
- Veilede kommunene og foretak/IKS ved innrapportering av KOSTRA-data og spesielt bidra til at innrapporteringsandelen for foretak/IKS blir mest mulig fullstendig.
- Aktivt bruke KOSTRA-data i styringsdialogen med kommunene og legge til rette for at kommunene kan bruke KOSTRA som styringsinformasjon i egen kommune, spesielt med fokus på nøkkeltall om eiendomsforvaltning som er nytt fra og med 2009 publiseringen.
- Informere kommunene om statsbudsjettet og inntektssystemet.
- Fordele skjønnsmidler til kommunene med utgangspunkt i retningslinjen for skjønnsfordelingen.
- Bistå departementet i innsamling av informasjon fra kommunene.
- Godkjenne vedtekter og eventuelle endringer av vedtektene for kraft/hjemfallsfond jf. rundskriv H-17/98.
- Rapportere videre til departementet hvorvidt kommunene har brukt vedlikeholdstilskuddet i tiltakspakken i tråd med forutsetningene, jf. rundskriv H-03/09. Det tas sikte på at rapporteringen vil finne sted i løpet av våren 2010.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

Bakgrunnsinformasjon

- [Kommuneloven kapittel 8 og 9](#)
- [St.prp. nr. 57 \(2007-2008\) - Kommuneproposisjonen](#)
- [Rundskriv H-02/08](#)
- [Siste grønt hefte H-2226](#)
- [Retningslinjer for skjønnsfordelingen 2008 + tilleggsbrev med reviderte retningslinjer av 10. desember 2008](#)

- [KOSTRA](#)
- [Veileder i KOSTRA 2009](#)
- [Rundskriv H-17/98](#)
- [Rundskriv om tiltakspakken \(H-03/09\)](#)

Resultatkrav

- Kommunene skal ha fått dekket sitt behov for veiledning om økonomibestemmelsene, herunder ny forskrift om finansforvaltning, i kommuneloven.
- ROBEK-kommunene skal følges spesielt opp.

Rapportering

- Rapporteringen på punktene i oppdragsbeskrivelsen skal inngå i embetenes årsrapporter.
- Det skal rapporteres særskilt om hva som er gjort for å følge opp kommuner med økonomisk ubalanse og store innsparingskrav.
- Videre skal det rapporteres om hva som er gjort for å følge opp kommuner i bruk av KOSTRA-data og oppfølging av kommuner som har spesielle behov knyttet til overholdelse av tidsfrister.
- Initiativ eller prosjekter på økonomiområdet som fylkesmannen har tatt initiativ til, bør omtales særskilt.
- Utviklings- og omstillingsprosjekter finansiert gjennom skjønnsmidler skal rapporteres i elektronisk skjema på fm-nett.

RESULTATOMRÅDE 63 Kommunalrett og valg

63.1 Kommunalrett

Oppdrag

- Gi veiledning i kommunalrettslige spørsmål, blant annet om hvilket spillerom kommuneloven gir og hvilke grenser den setter. Kommunene har selvstendig ansvar for sin lovanvendelse, og fylkesmannen skal derfor vise varsomhet og ikke tilrå konkrete løsninger i enkeltsaker, men heller peke på hvilke muligheter som ligger innenfor lovens rammer.
- Gi veiledning om reglene for interkommunalt samarbeid i kommuneloven.
- Behandle lovlighetsklager fra et mindretall i kommunestyret og eventuelt foreta lovlighetskontroll av eget tiltak.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

Bakgrunnsinformasjon

- [Kommuneloven](#) og [forskrifter til kommuneloven](#)
- [Lovfortolkninger fra departementet: \(H-9/94, H-30/94, H-17/96, H-13/98, H-03/00, H-15/01 H-03/02 og 15/03, H-09/04, H-19/05 og H-02/06\)](#)
- Om endringene i kommuneloven fra 2007: [Rundskriv H-2/07 om iverksetting av endringer i kommuneloven](#) Forarbeider: [Ot.prp. nr. 95 \(2005-2006\) om interkommunalt samarbeid](#), [Ot.prp. nr. 96 \(2005-2006\) om komitémodell mv.](#) og [Ot.prp. nr. 97 \(2005-2006\) om samordning av statlig tilsyn.](#)
- [Rundskriv H-10/07 Valg av formannskap/fylkesutvalg, kommuneråd/fylkesråd, ordfører/fylkesordfører, varaordfører, faste utvalg m.m](#)
- [Lovlighetskontroll: Kommuneloven § 59, Kgl.res. av 18. desember 1992 nr. 1079, Forskrift av 13. januar 1993 nr. 4041 om tidsfrist for krav om lovlighetskontroll, Rundskriv H-25/92 Overføring av myndighet etter kommuneloven og kommuneinndelingsloven, forvaltningsloven m.v. fra departementet til fylkesmannen, statens utdanningskontor og fylkeslegen, Rundskriv H-6/95 Endring av rundskriv H-25/92 – delegering av myndighet til å foreta lovlighetskontroll, Rundskriv H-20/02 Lovlighetskontroll og klagesaksbehandling – ny delegasjon av fullmakter fra KRD, Veileder H-2123 Lovlighetskontroll etter kommuneloven § 59](#)
- [Interkommunale selskaper og kommunale foretak: Lov om interkommunale selskaper, forskrifter til lov om interkommunale selskaper, Rundskriv H-35/99 Ikrafttredelse av lov om interkommunale selskaper og kommunelovens regler om kommunalt foretak.](#)
- [Forsøk: Lov av 26. juni 1992 nr. 87 om forsøk i offentlig forvaltning, Rundskriv H-26/05 Forsøk i kommuner og fylkeskommuner](#)
- [Forskrift av 13. januar 1993 nr. 4035: Forskrift om fjernmøter og skriftlig saksbehandling](#)
- [Forskrift av 15. juni 2004 nr. 904: Forskrift om revisjon av kommuner og fylkeskommuner mv.](#)
- [Forskrift av 15. juni 2004 nr. 905: Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner mv.](#)
- [Rundskriv H 31/04 Plikta til å omdanne interkommunale revisjonseiningar til selskap \(kommunelova § 81\) blir oppheva.](#)
- [Rundskriv H-15/04 Ikrafttreden av lov om endringer i kommuneloven om kommunal revisjon m.m., forskrifter om kontrollutvalg og revisjon, samt enkelte endringer i forskrift om årsregnskap og årsberetning.](#)
- [Rundskriv 19/92 Granskning av forhold i kommunalforvaltningen](#)
- [Veileder H-2112 Taushetsplikt for folkevalgte](#)
- [Veileder H-2097 Kommunelovens regler om arbeidsgodtgjørelse og dekning av utgifter og økonomisk tap for folkevalgte](#)
- [Veileder H-2149 Veileder, Innbyggerinitiativ etter kommuneloven § 39a](#)
- [Veileder H-2142 Veileder for normalreglement for folkevalgte innsynsrett etter kommuneloven § 40nr. 5](#)
- [Veileder H- 2103 Retningslinjer for statlig klagebehandling – fvl. § 34.](#)

Resultatkrav

- Embetet skal stå til rådighet for å veilede kommunene om kommunalrettslige spørsmål.

Rapportering

- Rapporteringen skal skje ved hjelp av et skjema som innarbeides i eller vedlegges embetets årsrapport. Skjemaet skal vise antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet

vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige. Skjemaet skal videre vise antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige. Fylkesmannen bes oppgi hvor mange av sakene totalt (uten å skille mellom saker etter klage og på eget initiativ) som hadde henholdsvis habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.

- Kommunal- og regionaldepartementet viste i brev til fylkesmennene 4. juli 2008 til at det har forekommet tilfeller der kontrollutvalgene ikke er blitt sammensatt i samsvar med lovens krav (utvalgene har manglet medlemmer fra kommunestyret). På denne bakgrunnen ble fylkesmennene bedt om å innhente opplysninger fra kommunene om hvordan kontrollutvalgene ble sammensatt da det ble avholdt valg i fjor høst, jf. kommuneloven § 59 nr. 6. Dersom disse undersøkelsene skulle vise at det knytter seg tvil til om kontrollutvalget er lovlig sammensatt, ba vi fylkesmennene foreta lovlighetskontroll av valget i henhold til kommuneloven § 59 nr. 5. – De embetene som ikke gjennomførte dette tilleggsoppdraget i 2008, skal ta disse lovlighetskontrollene med i totaltallene som fylkesmannen rapporterer for 2009. Det bes likevel om at det i årsrapporten særskilt oppgis hvor mange av nr. 5-sakene som er en oppfølging av brevet fra departementet om sammensetning av kontrollutvalget, og hvor mange avgjørelser som ble kjent ulovlige.

63.2 Valg

Oppdrag

- Veilede kommunene om regelverket som gjelder for valg og om administrativ gjennomføring av valg.
- I 2009 skal fylkesmannen i samarbeid med fylkeskommunen, arrangere veiledningskonferanser for kommunene om valglovgivningen og den praktiske gjennomføringen av valg.
- Ha beredskap gjennom hele valgdagen til å gi veiledning til kommunene (eventuelt også søndag ved todagers valg).

Finansiering

- Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).
- KRD ønsker at det skal satses på veiledningskonferanser for kommunene. Fylkesmannen vil i 2009 kunne få refundert inntil kr 1000 pr. kommune som deltar på embetets veiledningskonferanse. Beløpet kan f.eks. brukes til å leie inn eksterne foredragsholdere, gjøre konferansen billigere for kommunene e.l. Krav om refusjon rettes til departementet innen 1. november 2009. Det skal opplyses hvor mange kommuner som deltok på konferansen og hva pengene ble brukt til.

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov av 28.juni 2002 om valg til storting, fylkesting og kommunestyre.](#)
- [Forskrift om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyret \(valgforskriften\)](#)
- [Valghåndboka og KRDs nettside om valg: \[www.valg.no\]\(http://www.valg.no\)](#)
- Brev til embetene om refusjonsordningen (Vil bli lagt ut senere)

Resultatkrav

- Gjennom informasjon og veiledning skal fylkesmannen bidra til korrekt gjennomføring av valg.

Rapportering

- I valgår skal fylkesmannen i årsrapporten redegjøre for om det er avholdt veiledningskonferanse og hvor mange av kommunene som deltok på konferansen.

RESULTATOMRÅDE 64 Forvaltningsloven og offentleglova i forhold til kommunesektoren

Oppdrag

- Veilede kommunene og svare på henvendelser vedrørende forvaltningsrett og offentleglova i kommunalrettslige saker.
- Behandle klager på enkeltvedtak truffet av kommunestyret, jf. forvaltningsloven § 28 annet ledd.
- Behandle klager over avslag om partsinnsyn i kommunale saker, jf. forvaltningsloven § 21.
- Behandle klager over avslag fra kommuner og fylkeskommuner om begjæringer om innsyn etter offentleglova § 32.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

Bakgrunnsinformasjon

- [Forvaltningsloven](#)
- [Offentleglova \(lov av 19. mai 2006 nr. 16\)](#)
- [Offentlegforskrifta](#)
- [Rettleiar til offentleglova](#)
- [Forskrift av 15. desember 2006 nr. 1456: Forskrift til forvaltningsloven](#)
- [Rundskriv G- 10/2003: Endringar i forvaltningslova - klagerett når klageinstansen avviser](#)
- [Rundskriv G-79/00: Rundskriv om forskrift om beregning av saksbehandlingsfrister i forvaltningen fastsatt med hjemmeli forvaltningsloven § 11 b](#)
- [Rundskriv G-28/98: Rundskriv - dokumentinnsyn når forvaltningsloven §§ 18 flg ikke gjelder - Informasjon om parters mulighet til å påberope seg offentlighetsloven](#)
- [Rundskriv H 12/94- Veiledning om intern klage i kommuner og fylkeskommuner. Forvaltningsloven § 28 annet ledd](#)

Resultatkrav

- Embetet skal stå til rådighet for å veilede kommunene om forvaltningsrettslige spørsmål og dokumentoffentlighet.

Rapportering

- Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 21 annet ledd.

RESULTATOMRÅDE 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

Oppdrag

- Veilede kommuner og parter om inndelingsloven, blant annet om framgangsmåten ved initiativ.
- Fylkesmannen skal forberede og treffe vedtak i saker om endring og fastsetting av kommune- og fylkesgrenser hvor myndigheten etter inndelingsloven er delegert til fylkesmannen.
- Fylkesmannen skal sørge for at departementet får et godt beslutningsgrunnlag og en tilrådning i sakene som fylkesmannen forbereder for avgjørelse i departementet.
- Etter anmodning fra kommuner skal fylkesmannen bistå ved det økonomiske oppgjøret etter grenseendringer.
- Ved sammenslutning av kommuner skal fylkesmannen etter at vedtak om sammenslåing er fattet, kalle inn til et felles møte med de aktuelle kommunestyrene.
- I forbindelse med prosjektet *Framtidens kommunestruktur* fra 2003 til 2005 ble det fra sentralt hold gitt signaler om å se inndelingsendringer i sammenheng med de pågående prosessene. Det etterfølgende arbeidet med forvaltningsreformen kan også ha bidratt til at eventuelle grenseendringsaker kan ha blitt lagt på vent. Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 10 (2008-2009) avslutter arbeidet knyttet til inndelingsprosesser, ved at dagens grenser blir lagt til grunn for forvaltningsreformen. Framover skal alle saker om inndelingsendringer, både på kommune- og fylkesnivå, håndteres i tråd med inndelingsloven og rundskriv H-01/07.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

Bakgrunnsinformasjon

- [Inndelingsloven](#)
- [Delegering av mynde etter lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser.](#)
- [Rundskriv H-01/07 Lov om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser. Delegering og utfyllende retningslinjer](#)

Resultatkrav

- Veilede kommunene og behandle saker etter inndelingsloven.

Rapportering

Kort omtale i årsrapporten av embetets arbeid med inndelingsaker.

65.2 Interkommunalt samarbeid

Oppdrag

- Stimulere til samarbeid mellom kommunene der dette kan gi innbyggerne bedre tjenester og/eller bedre forvaltning.
- Veilede om muligheter og begrensninger i de samarbeidsmodellene som regelverket tilbyr, med særlig vekt på vertskommunesamarbeid om myndighetsutøving.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

Bakgrunnsinformasjon

- [Kommunelovens regler om interkommunalt samarbeid i kommuneloven](#), [forarbeidene til reglene om vertskommunesamarbeid](#) og [rundskriv H-2/07 om iverksetting av endringer i kommuneloven](#)
- [Lov om interkommunale selskaper](#)
- [KRDs nettsider om interkommunalt samarbeid](#)
- [Retningslinjer for skjønnsfordelingen 2008 + tilleggsbrev med reviderte retningslinjer av 10. desember 2008](#)

Resultatkrav

- Behandle og eventuelt finansiere søknader om interkommunalt samarbeid over skjønnsmidlene.
- Oversende søknader om interkommunalt samarbeid som vil kreve avvik fra gjeldende lovgivning til departementet for behandling etter forsøksloven.

Rapportering

Fylkesmannen skal i årsrapporten kort omtale interkommunalt samarbeid i fylket, med særlig vekt på kommunenes bruk av den nye vertskommunemodellen.

RESULTATOMRÅDE 66. Bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Oppdrag

Fylkesmannen skal:

- Behandle klager og enkelte førstinstansvedtak etter plan- og bygningsloven.
- Behandle krav om sakskostnader i slike saker etter forvaltningsloven.
- Bistå departementet i rettsaker, herunder utarbeide utkast til tilsvar.
- Informere og veilede kommuner, private parter, næringslivet og eventuelt andre brukere.
- Bidra med formidling og veiledning i forbindelse med iverksetting av ny plan- og bygningslov.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov av 14. juni 1985 nr. 77: Plan- og bygningsloven](#)
- [Lov av 10. februar 1967: Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker](#)
- [Ot.prp. nr. 45 \(2007-2008\) om lov om planlegging og byggesaksbehandling](#)
- [Ot. prp. nr. 112 \(2001-2002\) Om lov om endringer i plan- og bygningsloven \(tidsfrister i byggesaker, forenklinger m.m.\)](#)
- [Ot.prp. nr. 39 \(1993-94\) om lov om endringer i plan- og bygningsloven](#)
- [Ot.prp. nr. 57 \(1985-86\) om lov om endringer i plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77](#)
- [Forskrift av 24. juni 2003 nr. 749: Forskrift om saksbehandling og kontroll \(SAK\)](#)
- [Forskrift av 22. januar 1997 nr. 35: Forskrift om krav til byggverk og produkter til byggverk \(TEK\)](#)
- [Forskrift av 22. januar 1997 nr. 33: Forskrift om godkjenning av foretak for ansvarsrett \(GOF\)](#)
- [H-1/2006 Opparbeidingsreglene i plan- og bygningsloven § 67, og problemstillinger knyttet til disse reglene](#)
- [H-9/05 Båt på land og hus på vann](#)
- [H-13/04 Tilbakebetaling av gebyr ved kommunens oversittelse av fristen for behandling av byggesaker](#)
- [H-13/03 Lovendringer om tidsfrister i byggesaker, forenklinger m.m.](#)
- [H-5/02 Juridiske spørsmål vedrørende utbyggingsavtaler i tilknytning til plan- og byggesaksbehandling m.v.](#)
- [H-3/01 Om reaksjoner mot ulovligheter etter plan- og bygningsloven](#)
- [H-7/97 Om endringer av estetikkbestemmelser i plan- og bygningsloven](#)
- [H-12/97 Ikraftsetting av endringer i plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77 mv, herunder ansvar og godkjenning av ansvarlige](#)
- [H-20/95 Samlerundskriv for tema fra eldre rundskriv](#)
- [H-50/93 Plan- og bygningslovens § 107: Kommunenes kontroll med oppsetting av skilt og reklameinnretninger. Vedtekter, sanksjoner og forholdet til annen lovgivning](#)
- [H-17/92 Forvaltningsloven § 42 ved klage på vedtak i byggesaker etter pbl](#)
- [H-18/90 til pbl § 70 – bygningens plassering, høyde og avstand fra nabogrense](#)
- [H-20/86 Ny plan- og bygningslov. Byggesaksreglene. Lov av 20. juni 1986 nr. 37 om endringer i plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77](#)

Arbeidsbeskrivelse

Fylkesmannen behandler klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven. Fylkesmannen skal i sin klagebehandling bidra til å sikre at målene for bygningspolitikken på best mulig måte ivaretas, slik de er nedfelt i lov, forskrift og kommunenes arealplaner. Der loven legger til rette for skjønnsvurderinger om kvaliteter i det bygde miljø, for eksempel dispensasjonsvurderingen etter pbl § 7, uteareal i pbl § 69, plassering og høydebestemmelsen i pbl § 70 eller skjønnhetskravet i pbl § 74 nr 2, skal fylkesmannen på best mulig måte bidra til at hensynene bak bestemmelsene ivaretas. Fylkesmannen skal også legge vekt på det kommunale selvstyre. Hvilken vekt det lokale selvstyre skal ha i en eventuell overprøving av det frie skjønn, må vurderes i forhold til formålet med den enkelte bestemmelse. Plan- og bygningsloven er en rammelov der kommunens vurderinger langt

på vei er de viktigste, f eks når det gjelder arealdisponering. På den annen side har pbl visse rettssikkerhetsaspekter, f eks i saksbehandlingen, som må ivaretas.

Saker om byggearbeider innenfor en enkelt bedrifts område etter plan- og bygningsloven § 86 b) behandler fylkesmannen som førsteinstans. Videre skal fylkesmannen behandle begjæringer om utsatt iverksettelse av sakene etter forvaltningsloven § 42, og krav om sakskostnader etter forvaltningsloven § 36. Fylkesmannen skal forberede klagesaker til KRD. Fylkesmannen skal også utarbeide utkast til tilsvarende møte som partrepresentant og bistå Regjeringsadvokaten i rettsaker der Staten v/KRD er saksøkt.

Fylkesmannen skal prioritere saker der en klage er gitt utsatt iverksettelse etter forvaltningsloven § 42. For disse sakene gjelder en tidsfrist for behandlingen på 6 uker. Fylkesmannen må i de andre tilfellene etter eget skjønn foreta en prioritering av sakene etter deres viktighet for den enkelte og samfunnet. Saksbehandlingstiden skal ikke overskride 3 måneder.

Resultatkrav

- Fylkesmannen skal bidra til å sikre at kommunenes saksbehandling og vedtak tar hensyn til den enkeltes krav på rettssikkerhet, likebehandling og informasjon, og ellers er i overensstemmelse med god forvaltningsskikk.

Rapportering

Fylkesmennene skal inntil videre rapportere om saker etter plan- og bygningsloven. Rapporteringen skal skje tertialvis på: <http://rapportering.fylkesmannen.no/>.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Oppdrag

- Behandle saker vedrørende ekspropriasjon og forhåndstiltredelse etter oreigningsloven samt saker om ekspropriasjon etter plan- og bygningsloven.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov av 23.oktober 1959 nr. 3: Lov om oreigning av fast egedom](#)
- [Lov av 14. juni 1985 nr. 77: Plan- og bygningsloven](#)
- [Kgl. res. av 15. april 1977 om delegasjon til fylkesmannen i oreigningssaker m.m.](#)
- [H-14/02 om ekspropriasjon på plan- og bygningsrettens område](#)
- G-0110 om oreigningsloven (Justisdepartementet)

Arbeidsbeskrivelse

Avgjøre søknader som førsteinstans etter oereigningsloven § 2 nr.12 og 31. Behandle klagesaker der kommunen har ekspropriasjonshjemmel etter plan- og bygningsloven kap. VIII. Avgjøre søknader om forhåndstiltredelse etter oereigningsloven § 25. Vurdere å gi samtykke til kommunal ekspropriasjon der dette kreves etter plan- og bygningsloven kap. VIII.

Rapportering

Saksområdet skal omtales i årsrapporten.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Oppdrag

- Behandle klager på seksjonering etter lovens § 10.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov av 23. mai 1997 nr. 31 § 10: Lov om eierseksjoner](#)
- [Rundskriv om eierseksjonsloven](#)

Arbeidsbeskrivelse

Fylkesmennene skal foreta en vurdering av kommunens vedtak og ta stilling til om det foreligger kompetansemangler eller andre mangler ved de faktiske sider eller det rettslige grunnlaget.

I bestemmelsen heter det at en kommunes vedtak om tillatelse til seksjonering eller nekting av seksjonering skal kunne påklages til departementet, og denne kompetansen skal departementet kunne delegerer til fylkesmannen. Kompetansen er delegert.

Rapportering

- Rapporteringen skal skje ved hjelp av et skjema som innarbeides i eller vedlegges embetets årsrapport. Skjemaet skal vise antall klager etter eierseksjonsloven som er behandlet, hvor mange klager som er gitt medhold, hvor mange klager som ikke er tatt til følge og hvilke bestemmelser som er vurdert under klagebehandlingen.

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Oppdrag

- Behandle klager på kommunestyrets vedtak om å benytte seg av forkjøpsrett etter loven.

Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

Bakgrunnsinformasjon

- [Lov av 29. april 1977 nr. 34: Lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder](#)

Arbeidsbeskrivelse

Fylkesmannen skal påse at det ikke foreligger feil eller mangler ved kommunens vedtak om å benytte forekjøpsretten.

Rapportering

- Rapporteringen skal skje ved hjelp av et skjema som innarbeides i eller vedlegges embetets årsrapport. Skjemaet skal vise antall klager på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård som er behandlet, hvor mange klager som er gitt medhold, hvor mange klager som ikke er tatt til følge og hvilken bestemmelse som er vurdert under klagebehandlingen